

MINNA HAUHIA

Sanomalehti kasvattajana

– Lukukausimaksu-uutisoinnin tarkastelua julkisen pedagogiikan näkökulmasta

Sanomalehti on julkinen tila, jota voidaan tarkastella myös diskursiivisesti rakentuvana oppimisympäristönä. Julkisen pedagogiikan käsite tarjoaa mahdollisuuden tarkastella lehdistön ja julkisoiden välistä suhdetta kasvatuksellisesta näkökulmasta.

KEVÄÄLLÄ 2007 ELETTIIN koulutuspoliittisen murroksen kynnyksellä. Tuore hallitusohjelma antoi lähtölaukauksen uudelle yliopistolaille sekä lukukausimaksukokeilun käynnistämiseksi.

Kysymys lukukausimaksuista on noussut julkisuuteen säännöllisin väliajoin 1980-luvun lopulta lähtien ja keskustelu maksujen puolesta ja vastaan on ajoittain käynyt varsin kiivaana. Vuonna 2007 hallitusohjelmaan kirjattiin ensimmäistä kertaa mahdollisuus rajatun maksukokeilun käynnistämiseen EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tuleville korkeakouluopiskelijoille (Hallitusohjelma 2007). Pian tämän jälkeen uutiskynnyksen ylitti myös Helsingin yliopiston silloisen kanslerin Kari Raivion Elinkeinoelämän val-

tuuskunnalle kirjoittama raportti, jossa vaadittiin lukukausimaksuja myös suomalaisille opiskelijoille (Raivio 2007).

Väitöskirjassani tarkastelin sitä, miten koulutuspoliittisesti merkittävä ja koko hyvinvointiyhteiskuntamme periaatteita koskettava kysymys lukukausimaksuista tuotiin julki maakunnallisessa Aamulehdessä. Uutisaineiston analyysikehyksen muodostivat Pierre Bourdieu (1985; 2005) kenttäteoria ja Norman Faircloughin (1992; 1995) kolmitasoisen kriittisen diskurssianalyysin malli. Tutkimuksen teoreettisena lähtökohtana toimi Jürgen Habermasin (2004) julkisuus käsitys. Tässä artikkelissa tarkastelen tutkimusaineiston analyysissä esiin nostamiani

havaintoja julkisen pedagogiikan näkökulmasta ja pohdin journalismin ja yksittäisen sanomalehden roolia ja mahdollisuuksia sekä haasteita julkisena kasvattajana.

HABERMASIN JULKISUUSKÄSITYS TUTKIMUKSEN TEOREETTISENA LÄHTÖKOHTANA

Sanomalehti on foorumi, jossa neuvotellaan julkisesti merkityksistä ja nostetaan esiin ilmiöitä ja puheenaiheita. Sanomalehti sisältää puheenvuoroja ja tarjoaa, ainakin periaatteessa, kansalaisille avoimen mahdollisuuden osallistua julkiseen keskusteluun. Tämä tulkinta nojaa Habermasin (2004) tapaan nähdä julkisuus sekä kaikille avoimeksi tilaksi, jossa keskustellaan, muodostetaan mielipiteitä ja tehdään yhteisiä asioita koskevia päätöksiä, että periaatteeksi, jonka mukaan yhteiskunnallisen päätöksenteon tulee olla keskustelevaa ja avointa. Julkisuus pitää yllä sosiaalista vuorovaikutusta sekä rakentaa yhteiskunnan symbolista todellisuutta. (Seppänen & Väliaverron 2012, 72.)

Habermasille demokraattisen julkisuuden ihanne merkitsi julkisen järjestyksen ja pohtivan julkisen keskustelun asettumista poliittisen mittalon välineeksi (Habermas 2004, 57). Hänen teorianensa julkisuudesta on ideaali, joka ei ehkä koskaan ole sellaiseena toteutunut. Siksi ajatuksia on myös kritikoitu. Habermas ei tarkastellut lehdistöä joukkoviestinnän näkökulmasta, vaan näki sen rooliksi tarjota sytykkeitä kasvokkain käytäville keskusteluille (Seppänen & Väliaverron 2012, 74). Nykyisessä medioituneessa kulttuurissa on esitetty kysymyksiä siitä, kykenevätkö viestimet luomaan ja pitämään yllä sellaisia Habermasin tarkoittamia julkisuuden tiloja, joissa kansalaiset voivat tasa-arvoisina keskustella yhteisistä asioista. Pietilä toteaa, että Habermas oli itse epäileväinen viestintien kykyyn pitää keskustelua yllä. Habermasin mukaan lehdistön ja kulttuurin kaupallistumisen myötä viestimisestä tuli manipulatiivisen näytösjulkisuuden areenoita ja keskustelevalta julkisosta muodostui vähitellen kulttuuria kuluttava yleisö. (Pietilä 1999, 5.) Habermasin julkisuusmallia on syytetty myös siitä, että se on sukupuolisoikea ja edustaa yhteiskunnallisen eliitin julkisuutta

(Susen 2011, 38, 58). Teoria ei ota huomioon, että nykyisessä mediakulttuurissa julkisuus on pirstoutunut lukuisiksi erilaisiksi julkisuuksiksi ja julkisuuden tiloiksi. Julkisuutta syntyy ja kuolee jatkuvasti. (Sumiala 2010, 84–86.) Julkisuuden eriytyessä erilaisiksi julkisuuksiksi julkisuusikäsite on saanut uudenlaisia muotoja. Koivunen ja Lehtonen (2005, 11) toteavat, että julkisuudessa on kyse sosiaalisista ja kulttuurisista suhteista, jotka määrittävät ihmisten kokemusta itsestään osana maailmaa, erilaisia yhteisöjä ja julkisuutta ja ohjaavat ihmisiä median käyttäjinä. Warnerin (2002) mukaan julkisuuden voi nähdä sosiaalisen mielikuvituksen muodoksi.

Internetin ja sosiaalisen median lisääntynyt käyttö 2000-luvulla on kuitenkin nostanut Habermasin ajatukset jälleen entistä vahvemmin esille. Internet on mahdollistanut Habermasin demokraattisen julkisuusikäsitteen tarkastelun globaalisti. (Seppänen & Väliaverron 2012, 74.) Vaikka Habermasin julkisuusikäsitteistä on kritikoitu, on sillä kuitenkin edelleen tärkeä merkitys viestintää ja julkisuutta koskevassa tutkimuksessa. Susen toteaa, että julkisia sfäärejä on vaikeata tutkia viittaamalla Habermasin julkisuusiteoriaan. Habermasin malli tarjoaa toimivan viitekehyksen, jonka avulla voi analysoida viestinnän ja julkisuuden käsitteellisiä kysymyksiä. (Susen 2011, 59.)

Tutkimuksessani pohdin julkisen pedagogiikan käsitettä sekä sanomalehteä julkisena tilana ja oppimisympäristönä uutisaineistosta tekemieni havaintojen valossa. Käytän Habermasin mallia julkisuuden ideaalista käsitteellisestä työkaluna ja teoreettisena kehyksenä, jota vasten on mahdollista peilata sitä, mitä julkinen sfääri ja julkinen keskustelu voisivat parhaimmillaan olla ja tehdä mahdolliseksi.

JULKISO VS. YLEISÖ

Journalismin olemassaolo ja toiminta perustuu ajatuksen yleisöstä, jolle uutiset kohdistetaan, jonka tiedontarpeeseen yritetään vastata ja jonka julkista etua pyritään palvelemaan (Carey 2010, 177). Journalismin julkinen tehtävä on pitää esillä ja edistää kaikille saavutettavaa ja kaikille ymmärrettävää avautuvaa maailmaa (Ripatti-Torniainen 2013, 13). Tässä julkisessa tehtävässä joudutaan miettimään

myös journalismin tapaa ymmärtää yleisö, se lukijoiden ja kansalaisten joukko, jolle tietoa välitetään.

Ridellin mukaan yleisö on yksinkertaistaan ryhmä, jonka edessä tapahtuu julkinen esitys, ja julkiso puolestaan itse osallistuu esityksen alkuun saattamiseen tai esityksen tekemiseen. Yleisön suhde mediaesitykseen on siten medialähtöinen, kun taas julkiso suuntautuu mediaan omaehtoisesti. Yleisö seuraa mediakoneiston rakentamia valmiita esityksiä ja julkisuutta sekä ottaa vastaan kutsuhuutoja erilaisen merkitysyhteisöjen jäseniksi. Julkiso puolestaan pyrkii itse osallistumaan julkisuuteen ja myös tuottamaan sitä. (Ridell 2006, 248, 251.) Yleisönä olemista leimaa eräänlainen alistaisuus. Tämä tarkoittaa, että yleisö voi kyllä seurata julkisuudessa esillä olevaa valintojen tekemistä, mutta osallistuminen sekä julkinen ja poliittinen toiminta ovat mahdollisia vain vallassa olevien luvalla. (Ripatti-Torniainen & Hujanen 2012, 189.)

Julkiso-käsite on Suomessa saanut hieman erilaisia painotuksia kuin englanninkielisessä käsitteistöissä (ks. englanninkielisestä käsitteistöstä Price 1992). Julkiso on Suomessa mielletty englanninkielisen sanan *public* hengessä väliaikaiseksi kollektiiviseksi muodostelmaksi, joka syntyy esimerkiksi jonkin ongelmallisen kysymyksen ympärille. Julkiso kokoontuu omaehtoiseen ja julkisuuteen suuntautuvaan toimintaan, esimerkiksi julkiseen keskusteluun, ja vaatii tunnustettua asemaa poliittisia päätöksiä tehtäessä. Julkisen keskustelun muodostuminen edellyttää näin tulkiten julkison muodostumista. (Ripatti-Torniainen & Hujanen 2012, 189; Ridell 2006; Pietilä 1999.) Julkisot voidaan nähdä esimerkiksi sanomalehden sivuilla esiintyviksi diskursiivisiksi yhteisöiksi. Uutisissa, kolumneissa ja mielipidesivuilla kantansa kertovat kansalaiset osallistuvat julkisessa tilassa käytävään keskusteluun ja pyrkivät vaikuttamaan esimerkiksi tehtäviin poliittisiin päätöksiin. Ideaalitalanteessa kyse on vastavuoroisiin suhteisiin asettumisesta, tuntemisesta ja myötäelämisestä, harkinnasta, kriittisyydestä, yksilön rajojen ylittämisestä sekä kollektiivisen mielipiteen tavoittelusta. (Ripatti-Torniainen & Hujanen 2012, 195–196.)

Julkiso, jolle kirjoitus tai puhe osoitetaan, on usein kuvitteellinen. Tämä ei tarkoita sitä, että julkisot, joita

vaikkapa sanomalehdessä puhutellaan, olisivat vain toimittajan mielikuvituksen tuotetta. Julkisoilla on olemassa sosiaalinen konteksti. Ihmiset kiinnittyvät toisiinsa sosiaalisen mielikuvituksen myötä kansakuntina, sukupolvina, opiskelijoina ja niin edelleen. Eri asioiden ja ilmiöiden ympärille muodostuvia julkisoja on vaikeata tietää tarkasti ennalta. Julkiso on itseorganisoituvaa. Se ei jäsenny ulkoapäin aseteltujen sääntöjen mukaan, vaan jäsentensä osallistumisen kautta. Julkiso on sosiaalinen tila ja suhde, joka rakentuu diskursiivisesti. Tässä sosiaalisessa tilassa on kyse erilaisten diskurssien, puhetapojen, yhteen liittymisestä. Toisilleen ennalta tuntemattomat henkilöt osallistuvat vuorovaikutukseen, jolloin diskurssit kiinnittyvät aikaisempiin diskursseihin ja synnyttävät uusia diskursseja. (Warner 2002, 73–75.)

JULKINEN PEDAGOGIIKKA

Public pedagogy – julkinen pedagogiikka – on maailmalla vakiinnuttanut paikkansa osana kasvatustieteellistä keskustelua ja tutkimuskirjallisuutta, mutta Suomessa käsite on vielä melko tuntematon ja jäsentymätön (Rantala & Ripatti-Torniainen 2013, 7). Julkisen pedagogiikan keskeinen ajatus on, että kasvatusta tapahtuu myös formaalin koulutuksen ulkopuolella (Sandlin, Schultz & Burdick 2010, 1).

Tämä ajatus on lähellä nonformaalin ja informaalin kasvatuksen käsitteitä. Nonformaali kasvatusta tarkoittaa epämuodollista kasvatustoimintaa, jota tapahtuu muualla kuin oppilaitoksissa. Joukkoviestintä voidaan siten lukea nonformaalin kasvatuksen piiriin. Informaali kasvatusta ei ole organisoitua, tarkoituksellista tai tavoitteellista, vaan sitä tapahtuu muun toiminnan ohessa, ikään kuin sivutuotteena. Kasvatusta laaja määritelmä pitää kaikkea toisiin ihmisiin vaikuttamista kasvattavana. (Lehtisalo & Raivola 1999, 27.)

Suuranta (2008, 100–101) toteaa, että julkinen pedagogiikka rakentuu yhteiskunnallisten rakenteiden, kasvatustoiminnan ja markkinoiden kolmiyhteydestä. Tuota kolmiyhteyttä voidaan kuvata poliittisena hegemoniana, vallankäyttönä, jolla on vaikutuksensa niin ihmisten arkipäivän toimintaan kuin laajoihin yhteiskunnallisiin ratkaisuihinkin. Tällaiset hegemoniset käytännöt syntyvät esimerkiksi poli-

tiikan, kulutuksen ja koulutuksen kentillä käydyissä kamppailuissa. Kamppailut voivat olla julkisia poliittisia keskusteluja, joissa taistellaan toimintaa ja päätöksentekoa ohjailevista ideologioista, mutta yhtä hyvin myös vaikkapa koulutusorganisaation sisällä toteutuvia piiloisia käytänteitä. Julkinen pedagogiikka viittaa toisaalta ideologisiin voimiin ja toisaalta pedagogisen ajattelun ja käytännön muotoihin, joilla institutionaalisia ja ideologisia voimia voi vastustaa.

Rantala & Ripatti-Torniaainen (2013, 7) toteavat, että julkinen pedagogiikka on saanut alkunsa Immanuel Kantin ja John Deweyn julkista, pedagogista ja ihmisen toimintaa koskevista ajatuksista. Myöhemmin muun muassa Henry Giroux'n omaksuma käsite painottaa julkisten laitosten ja siten myös median roolia ja merkitystä kasvattajana (Suoranta 2006). Sanomalehden voidaan sanoa harjoittavan julkista pedagogiikkaa, kansalaisten kasvatustoimintaa, kun se poimii aiheita uutisvirrasta ja tarjoilee ne lukijalle tietyllä tavalla jäseneltyinä ja muotoiltuina (Sandlin, Schultz & Burdick 2010, 2). Miellän julkisen pedagogiikan Suorannan (2007, 169) tapaan julkiseksi kasvatukselliseksi toiminnaksi, joka sisältää myös tiedotusvälineiden ja yhteiskuntatieteiden parissa toimivat henkilöt, jotka tahtoillaan osallistuvat kamppailuun kunkin aikakauden hegemonisista arvoista ja politiikan suunnasta. Näin ajateltuna tiedotusvälineiden edustajat voidaan lukea yhteiskunnallisiksi pedagogeiksi.

Rantala & Ripatti-Torniaainen (2013) ovat kehittäneet julkisen pedagogiikan käsitteenmäärittelyä ja toteavat, että julkinen pedagogiikka voidaan nähdä julkisen maailman pedagogiikkana, pedagogiikkana julkisessa tilassa ja pedagogiikkana julkista toimijuutta varten. Tämän jäsenyyksen puitteissa tarkasteltaessa sanomalehti voidaan nähdä konkreettiseksi ja diskursiivisesti rakentuvaksi julkiseksi tilaksi, joka on tietoisesti tarkoitettu ja tuotu kaikkien saataville. Tässä tilassa on mahdollista harjoittaa julkista pedagogiikkaa, jonka tavoitteena on julkiseen toimijuuteen, kansalaisuuteen ja kollektiivin jäsenyyteen tukeva kasvatusta- ja sivistysprosessi. (Rantala & Ripatti-Torniaainen 2013, 13–14.) Sanomalehden voi siten nähdä diskursiivisesti rakentuvaksi oppimisympäristöksi.

Journalismia julkisen pedagogiikan muotona voidaan tulkintani mukaan lähestyä kahdesta suunnasta.

Tarkasteltaessa julkisen pedagogiikan käsitettä sen ulkopuolelta, lukijan ja kansalaisen näkökulmasta, sanomalehden harjoittama julkinen pedagogiikka voidaan nähdä behavioristisen oppimiskäsityksen mukaiseksi yksisuuntaiseksi kansalaisten asenteiden, tietämyksen, käsitysten ja käyttäytymisen ohjailuksi. Sanomalehden valinnat, esitystavat ja jäsenyykset näyttävät tällöin opetussuunnitelmana, jolla kansalaisten maailmankuvaa muokataan halutunlaiseksi. Tässä näkökulmassa korostuu erityisesti kriittisen medialukutaidon merkitys: kyky lukea, tulkita ja arvioida lehden välittämiä merkityspotentiaaleja sekä ymmärtää uutisoinnin rakentumisen ja median toiminnan kokonaisuutta (Suoranta 2006, 216).

Tarkasteltaessa julkisen pedagogiikan käsitettä lehden tietoisena toimintana ja lehden toimittamisen näkökulmasta korostuu journalismin kyky mieltää itsensä julkisen pedagogiikan harjoittajaksi ja tiedostaa journalismin merkitys ja mahdollisuudet sekä vastuu kansalaisten oppimisen, kasvun ja kehityksen näkökulmasta. Yhteiskunnallisena pedagogina toimiminen voisi siten tarkoittaa hyvän journalistisen tavan noudattamisen lisäksi myös kansalaisuuteen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen kasvattamista.

Taulukossa 1 on eriteltynä journalismin ja sanomalehden rooli ja tehtävät osana julkista pedagogiikkaa. Jäsenyys nojaa Rantalan ja Ripatti-Torniaisen (2013, 14) esittelemiin julkisen pedagogiikan osa-alueisiin. Julkisen maailman pedagogiikka liittyy medioituneeseen kulttuuriin ja sen tunnistamiseen. Medioitumisen seurauksena ihmiset ovat päivittäin osallisia lukuisissa erilaisissa median välittämässä esityksissä ja mediatapahtumissa. Yleisö on mediaa seurattessaan niin fyysisesti, henkisesti kuin emotionaalisesti kosketuksissa sekä teknologiaan, erilaisiin materiaaleihin että median sisältämiin valtarakenteisiin. (Ross & Nightingale 2003, 4.) Median välittämät konstruktiot ja todellisuuskuvat rakentavat käsitystä maailmasta ja sen ilmiöistä, ja media tarjoaa myös sanaston, jolla näistä ilmiöistä puhutaan.

Sanomalehti harjoittaa pedagogiikkaa julkisessa tilassa. Lehden sivuilla rakentuu representaatio yhteiskunnasta, sen instituutioista ja toimijuuksista. Sanomalehden voi nähdä paikaksi, jossa yhteiskunta asuu (Pietilä & Sondermann 1994). Julkinen peda-

OSA-ALUE	JULKISEN MAAILMAN PEDAGOGIIKKA	PEDAGOGIIKKA JULKISESSA TILASSA	PEDAGOGIIKKA JULKISTA TOIMIJUUTTA VARTEN
NÄKÖKULMA	Medioitunut kulttuuri	Sanomalehti julkisena tilana	Sanomalehden uutisoinnin rakentuminen, "opetusuunnitelma"
JULKINEN	Journalismin merkitys, tehtävä, vaikutusvalta osana mediakenttää	Representaatio yhteiskunnasta. Suhde lukijoihin: yleisö vs. julkiso?	Tieto ja ymmärrys yhteiskunnasta ja maailmasta, puheenaiheet, ilmiöt, arvot, asenteet, toimintatavat, kielelliset valinnat ja puhumisen tavat
TAVOITTEET	Journalismin asema ja tehtävä: tiedon välittäminen, taustoitettavan tiedon tarjoaminen, portinvartijana toimiminen, toimijuudet	Osallistaminen, osallistuminen, keskustelun synnyttäminen, keskusteluun kutsuminen, dialogisuus, oppimisen mahdollisuuksien tarjoaminen	Moniarvoisuus, laaja-alaisuus, hegemonisten puhetapojen haastaminen, kielellisten valintojen kriittinen tarkastelu, erilaiset merkityksellistämisen tavat, päätöksenteon avaaminen, yhteiskunnassa toimimisen ja vaikuttamisen mahdollistaminen
PEDAGOGIIKKA	Sosialisaatioprosessit	Oppimisprosessit	Sivistymisprosessit, julkiseen kansalaisuuteen kasvattaminen

Taulukko 1. Sanomalehti ja julkinen pedagogiikka: tehtävät ja mahdollisuudet.

gogiikka tarkoittaa sanomalehden tarjoaman kaikille avoimen julkisen tilan näkökulmasta kansalaisten oppimisprosessien ottamista huomioon ja mahdollistamista. Toteuttaakseen tätä tehtävää ideaalilla ja kansalaisten oppimista monipuolisesti tukevalla tavalla lehden tulee tukea yleisölle laadittujen mediaesitysten sijaan ja lisäksi myös julkisoiden syntyä, toimintaan kannustamista, osallistamista ja dialogin sallimista päättäjien ja kansalaisten välillä. Tämä tarkoittaa kansalaisten todellisuuden huomioon ottamista ja kansalaisten näkemistä myös tiedon tuottajina.

Sanomalehden muodostama julkinen tila rakentuu diskursiivisesti, jolloin sitä voidaan analysoida myös lehdessä aktualisoituvien julkisoiden muodostumisen näkökulmasta (esim. Warner 2002, 73–75; Pietilä 1999, 4–11). Julkisot voi näin tulkita myös eräänlaiseksi vuorovaikutuksen muodoksi, tietyn asiakokonaisuuden ympärille syntyväksi keskusteluksi. Julkiso ei tällöin tarkoita vain johonkin tiettyyn konkreettiseen ryhmään kuulumista, vaan se on myös asian tai ilmiön ympärille syntyvä vuorovaikutuksellinen kokonaisuus, josta on eriteltävissä yhtenäisiä puhetapoja, diskursseja. Lehti toimii por-

tinvirtijana ja määrittää millaiset aiheet, julkiset ja diskurssit pääsevät lehden sivuilla esille. Sanomalehden tekemät valinnat kertovat lehden suhtautumisesta lukijoihinsa ja määrittävät sitä millaisia vuorovaikutuksellisia ja oppimista edistäviä mahdollisuuksia tässä sanomalehden julkisessa tilassa kansalaisille tarjoutuu.

Sanomalehti voi toimia myös julkiseen kansalaisuuteen kasvattajana. Sivistymisprosessit voisivat näin ollen tarkoittaa asioiden moniulotteista avaamista, kielellisten valintojen merkityksellisyyden tiedostamista sekä arvojen ja ideologioiden läsnäolon tunnistamista. Lehti tarjoaa tietoa vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksista sekä kanavan osallistumiseen ja vaikuttamiseen. Luonnollistuneeksi muuttuneiden kyseenalaistamattomien totuuksien sijaan lehden tulee kyetä tarjoamaan mahdollisuus nähdä, ajatella ja toimia toisin.

TUTKIMUSAINEISTO, TUTKIMUSKYSYMYKSET JA ANALYYSIKEHYS

Väitöstutkimukseni aineiston muodostivat Aamulehdessä koulutuspoliittisesti merkittävällä hetkellä keväällä 2007 julkaistut lukukausimaksuja koskevat

uutiset ja kirjoitukset, mielipidekirjoitukset mukaan lukien. Tutkimuksen pääkysymykset olivat:

Miten koulutuspoliittisesti merkittävästä lukukausimaksuasiasta uutisoitiin Aamulehdessä vuonna 2007? ja

Millaisia tulkinnallisia mahdollisuuksia Aamulehden lukukausimaksu-uutisointi tarjoaa julkisen pedagogiikan näkökulmasta?

Tutkimusta ohjaavat tarkentavat kysymykset olivat:

- Miten lukukausimaksu-uutisointi rakentuu Aamulehdessä?
- Ketkä osallistuvat korkeakoulutuksen aseman ja tehtävän määrittelyyn Aamulehden uutisissa?
- Miten korkeakoulutus tulee merkityksellistetyksi lukukausimaksu-uutisissa?
- Millainen rooli lukukausimaksuilla on korkeakoulutuksen merkityksellistämisenä?
- Millaisena sanomalehden rooli, tehtävät ja mahdollisuudet näyttäytyvät julkisen pedagogiikan näkökulmasta lukukausimaksu-uutisoinnin kautta tarkasteltuina? sekä
- Miten Aamulehti toteuttaa julkista pedagogiikkaa vuoden 2007 lukukausimaksu-uutisoinnillaan?

Tarkastelin tutkimusaineistoa analyysikehyksestä, jossa yhdistin Pierre Bourdieun (1985; 2005) kenttäteorian ja Norman Faircloughin (1992; 1995) kolmitasoisien kriittisen diskurssianalyysin mallin. Diskurssianalyysissa johtavana ajatuksena on tarkastella sosiaalisen todellisuuden rakentumista sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Kieli on resurssi, jonka avulla käydään merkitysneuvotteluja. Diskurssi käsitteenä viittaa puhetapaan jonkin asian ympärillä. Diskurssi voidaan nähdä kehykseksi, jonka sisällä asiasta tai ilmiöstä keskustellaan. Diskurssit ovat kiteytyneitä, kulttuurisesti jaettuina merkityksellistämisen tapoja, jotka samalla muokkaavat puhunnan kohdetta. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 25–28; Foucault 2005.)

Analysoin tutkimuksessa uutistekstien, uutisoinnin diskursiivisten käytäntöjen ja uutisointiin vaikuttavien sosiokulttuuristen suhteiden välistä yhteyttä Fairclough'n (1992, 72–73; 1995, 96–102) kolmitasoiseen kriittisen diskurssianalyysin viitekehykseen nojaten. Sanomalehtiaineiston diskurssianalyttisen luennan, tulkinnan ja selittämisen kohteena tutkimuksessani olivat uutisteksti, uutistekstin tuottami-

seen, jakeluun ja tulkintaan liittyvät diskursiiviset käytännöt sekä uutisoinnin resurssina näyttäytyvät sosiokulttuuriset suhteet ja prosessit. Diskursiivisten käytäntöjen tasolla peilasin Aamulehteä aineistolähteenä sekä diskursiivisesti rakentuvana julkisena tilana, jossa uutisaiheita nostetaan esille. Avasin analyysissa sanomalehden toimituksellisia käytäntöjä sekä sanomalehden uutisgenren ja journalistisen kentän roolia uutisoinnin kokonaisuudessa.

Sosiokulttuurisen tason analyysi puolestaan ulotti tarkastelun uutisoinnin resurssiksi näyttäytyvien sosiaalisten suhteiden verkostojen väliin valta-asetelmiin sekä uutisoinnin vaikutuksiin ja asemaan osana yhteiskunnallista keskustelua. Sosiokulttuurisen tason analyysissa hyödynsin Bourdieun kenttäteoriaa. Bourdieu (2005, 30) näkee käsitteen ”kenttä” tutkimukselliseksi työkaluksi, jonka kautta voidaan tutkia sosiaalista maailmaa ja sen rakentumista. Kenttä itsessään tarkoittaa sosiaalisten voimasuhteiden kokonaisuutta. Kentällä olevat toimijat pyrkivät omien asemiansa mukaisesti joko säilyttämään tai muuttamaan kentän voimasuhteita ja rakenteita.

Sosiokulttuuristen suhteiden taso tarkoitti tutkimuksessani kenttiä, jotka tulivat näkyviksi lehden sivuilla lukukausimaksuista kirjoitettaessa. Kyseessä olivat tahot, jotka saivat äänen sanomalehden sivuilla ja osallistuivat korkeakoulutuksen aseman ja tehtävien määrittelyyn julkisessa keskustelussa.

Uutistekstien analyysivaiheessa hahmottelin uutisteksteissä vallitseviksi näyttäytyvät puhettavat, hegemonisoituneet diskurssit (Jokinen & Juhila 1993, 76–81), ja pohdin niiden tehtävää ja merkitystä uutisoinnin kokonaisuudessa. Hegemoniset diskurssit toistuivat lukumääräisesti usein tai ne toimivat retorisesti vahvoina ja vaihtoehdottomina argumentteina. Aloitin analyysin poimimalla uutispuheesta kohdat, joissa mainittiin korkeakoulutus, yliopisto tai lukukausimaksut. Seuraavaksi tarkastelin sanastoa, jolla korkeakoululaitosta ja yliopistoja lehdessä kuvattiin sekä sitä, millaiseen asemaan ja keskinäiseen suhteeseen kerronta positioi lukukausimaksut ja kyseiset instituutiot sekä uutispuheen resurssina näyttäytyvät kentät.

KESKEISET TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimani Aamulehden lukukausimaksu-uutisointi muodosti keväällä 2007 muutaman viikon ajanjaksole keskittyvän juonellisen kokonaisuuden. Uutisaineiston muodostivat hallitusohjelman julkistamisen yhteyteen sijoittuvat yksitoista lukukausimaksuja käsittelevää tekstiä. Sanomalehden lukukausimaksuista kertova uutiskokonaisuus voidaan nähdä tarinallisessa viitekehyksessä (Hänninen 1994) ja osana jo parikymmentä vuotta jatkunutta julkisten lukukausimaksukeskusteluiden muodostamaa jatkumoa. Tarinallinen lähestymistapa tarjoaa mahdollisuuden jäsentää ja ymmärtää todellisuutta (Eskola & Suoranta 1998, 22–23; Hänninen 1999, 141), tässä tapauksessa julkisuudessa käydyin koulutuksen maksullisuutta koskevan keskustelun etene- mistä. Lukukausimaksuista on kiistelty Suomessa yli kahdenkymmenen vuoden ajan. Vaatimukset korkea- koulutuksen maksullisuudesta ovat voimistuneet uus- liberalistisen markkinaideologian kiristäessä otettaan suomalaisesta koulutuspolitiikasta. Näen tutkimani uutisaineiston puheenvuoroksi yhä käynnissä olevas- sa koulutuksen maksullisuutta koskevassa tarinassa.

Aamulehdessä rakentuva lukukausimaksunaratiivi on luonteeltaan ohjaileva. Lehti ottaa kantaa aiheeseen neutraalilta näyttävässä uutistarinassa paitsi toimituksellisin valinnoin myös suoranaisin kehotuksin, joilla ohjataan sekä lukijaa että päättäjiä. Tämä käy ilmi esimerkiksi päätoimittajan suorasu- kaisesta kommentista:

”Vaikka opetusministeri Sari Sarkomaa kiirehti heti tyrmäämään suomalaisten lukukausimaksut, hänen kannattaa ottaa kuuleviin korviinsa aina- kin Raivion hyvin aiheellinen huoli tutkimuksen ja opetuksen tasosta” (Aamulehti, pääkirjoitus 16.5.2007).

Merkille pantavaa on myös, että lukukausimaksukysy- myksen historiaa ei valoteta eikä uutisoinnissa pohdi- ta maksujen yhteiskunnallisia vaikutuksia. Suomalai- sia opiskelijoita ei uutisjutuissa kuulla, vaikka kyse on mitä suurimmassa määrin juuri tätä joukkoa kosket- tavasta asiasta. Lukukausimaksuja julkisuudessa nä- kyvästi vastustanut Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) saa lehdessä äänen vain yhden sitaatin verran.

Tulkintani mukaan Aamulehden lukukausimak- su-uutisointi ja uutisoinnin sisältämä korkeakoulu- tuksen aseman sekä tehtävien määrittely näyttäytyvät elinkeinoelämän, koulutuspolitiikan ja korkeakoulu- tuksen kenttien väliseksi kielipeliksi. Kielipelillä tar- koitan kielen avulla käytäviä merkitysneuvotteluita, joilla tavoitellaan vahvaa asemaa julkisessa keskus- telussa. Journalistinen kenttä toimii portinvartijana säädellellään sitä, ketkä saavat äänen sanomalehden sivuilla, ja miten uutispuhe lopulta muotoutuu. Kiel- pelissä on kyse eräänlaisesta hyötynäkökulmien vaihtokaupasta. (Bourdieu 2005.)

Koulutuspoliittinen kenttä avaa lehdessä kes- kustelun lukukausimaksuista kertomalla hallitusoh- jelman linjauksista koskien EU- ja ETA-maiden ul- kopuolelta tuleville opiskelijoille suunniteltua luku- kausimaksukokeilua. Elinkeinoelämän kentän vahva asema koulutuksen tavoitteiden asettajana näkyy ta- vassa, jolla koulutuksesta puhutaan yksiselitteisesti ja ainoastaan talouselämän ja markkinoiden näkökul- masta. Koulutuksen kentällä uutispuheessa näyttää olevan maksuymönteinen myötäilijän rooli.

Sanomalehden lukukausimaksu-uutisissa korkea- koulutuksen asemaa ja tehtävää pääsevät kommentoimaan asiantuntijastatuksen omaavat opetusminis- teri Sari Sarkomaa, opetusministeriön korkeakoulu- ja tiedeyksikön johtaja Anita Lehikoinen, haastatellut korkeakoulujen rehtorit sekä lukukausimaksuja myös suomalaisille opiskelijoille julkisesti useaan otteeseen vaatinut Helsingin yliopiston kansleri Kari Raivio. Merkittävää uutistarinassa on toimittajan sekä erityisesti päätoimittajan varsin kantaa ottava rooli lukukausimaksujen puolustajana ja korkeakou- lutuksen aseman arvioijana. Korkeakoulutuksen ken- tältä äänensä saa kuuluviin maksuymönteinen uusli- beralistisen kehityskulun kannattaja.

Uutisaineiston analyysi kiteyttää uusliberalisti- sesta ideologiasta ponnistavien diskurssien hallitse- vuuden lehden sivuilla. Olen nimennyt nämä itse- täänselvyyksinä ja retorisesti vahvoina argumentteina näyttäytyvät puhuvat huoli-, talous- ja kilpailukyky- diskurssiksi. Huolidiskurssilla perustellaan muutos- tarvetta, talousdiskurssi tarjoaa sanaston, jolla koulu- tuksesta yksiselitteisesti puhutaan ja kilpailukyky- diskurssi sanelee koulutuksen päämäärät. Lehdessä

luonnollistunut ja kyseenalaistamaton markkinapuhe jättää huomiotta suomalaisen korkeakoulutukseen aikaisemmin vahvasti liitetyt arvot ja tasavertaisuuden periaatteet. Koulutuksen tärkeimmäksi tehtäväksi määritellään kansainvälisten markkinoiden palvelijana toimiminen.

Sanomalehden uutispuheessa korkeakoulutuksesta representoituu lohduton kuva ajastaan jälkeen jääneenä ja tasapaksuna instituutiona, jonka opetus ja tutkimus eivät täytä kansainvälisiä kriteereitä. Muutostarvetta perustellaan toistuvalla huolipuheella, joka kohdistuu Suomen pärjäämättömyyteen globaaleilla koulutusmarkkinoilla. Kilpailukyky näyttäytyy sekä kansalliseksi, institutionaaliseksi että yksilölliseksi veloitteeksi, tavoitteeksi ja toiminnan suuntaajaksi.

Korkeakoulutuksesta puhutaan elinkeinoelämän näkökulmasta käyttämällä talouselämästä tuttuja termejä, kuten koulutustuote, koulutusvienti, vientituote, koulutusmarkkinat, lahjakkuuspotentiaali, kilpailukyky ja tehokkuus. Luonnollistunut talousdiskurssi konstruoi koulutuksen uusliberalistiseen ideologiaan ja arvomaailmaan sitoutuneeksi instituutioksi, jonka

arvo määrittyy sen mukaan, miten koulutus pärjää erilaisissa arvioinneissa ja vertailuissa. Koulutuksellisen tasa-arvon mahdollistamisen sijaan puhutaan erikoistumisesta ja huippuyksiköiden luomisen tarpeesta. Vaatimukset koulutuksen maksullisuudesta yhdistetään uutispuheessa kriitikittömästi ja suoraviivaisesti laatuun. Pohdinnat maksullisuuden vaikutuksista opiskelijan asemaan tai yliopiston rooliin palveluntuottajana tulevat esille vain lehden Mieli-pide-sivulla.

SANOMALEHTI JULKISENA KASVATTAJANA?

Journalistit sitoutuvat työssään noudattamaan hyvää journalistista tapaa. Tutkimuksessani ilmeni, että Aamulehti ei täyttänyt tarkastellun lukukausimaksuaineiston perusteella julkisen pedagogin tehtävää ideaalilla tavalla. Tätä voidaan perustella sillä, että sanomalehden ensisijainen tehtävä on tiedon välittäminen. Journalistin ohjeissa todetaan, että journalistinen työ perustuu jokaisen oikeuteen vastaanottaa tietoja ja mielipiteitä. Lukijoilla, kuuntelijoilla ja katselijoilla on oikeus saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu, ja journalistin on

Kuvioon 1 on kiteytetty tutkimuksen teoreettis-metodologinen viitekehys ja analyysin tasot:

Kuvio 1. Analyysin tasot (ks. Fairclough 1992).

pyrittävä totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen. (Julkisen sanan neuvosto 2015.)

Keväällä 2007 Aamulehdessä julkaistun lukukausimaksunarratiivin diskurssianalyttinen lähestymistapa tarjoaa mahdollisuuden tarkastella uutisoinnin merkitystä ja vastuuta paitsi perinteisenä tiedonvälittäjänä myös julkisena kasvattajana. Journalistisella kentällä on valta määrittellä, ketkä saavat äänen sanomalehden julkisessa tilassa ja millainen asema heille lehden sivuilla tarjoutuu. Tutkimus osoitti, että lehti tuottaa ja vahvistaa omilla toimituksellisilla valinnoillaan virallista korkeakoulutuksesta puhumisen tapaa. Hegemonisen aseman saava uusliberalistinen koulutusdiskurssi peittää Aamulehdessä alleen vaihtoehtoiset tavat, joilla koulutusta ja sen tehtäviä voidaan ymmärtää. Lehden tarjoamat jäsenyykset antavat raamit, joiden sisällä lukukausimaksukysymystä yhteiskunnassa tarkastellaan, ja sanaston, jonka mukaan korkeakoulutuksesta tulee julkisesti puhua.

Julkisen pedagogiikan käsite pitää sisällään ajatuksen sekä ideologisten voimien läsnäolosta että pedagogisista mahdollisuuksista, joilla institutionaalisia ja ideologisia voimia voidaan vastustaa (Suoranta 2008, 100–101). Giroux on tarkastellut amerikkalaista yhteiskuntaa ja toteaa uusliberalismin vaarallisuuden perustuvan sen institutionaaliseen asemaan. Giroux näkee julkisen pedagogiikan tilaksi, jossa asioita tapahtuu uusliberalististen voimien toimesta. (Giroux 2010, 498; Giroux 2012, 219.) Itse koen, että julkinen pedagogiikka voisi olla enemmänkin työkalu, jonka avulla voi siirtyä ymmärtämisestä toimintaan, vallitsevien strategioiden haastamiseen ja muuttamiseen. Journalismin kohdalla tämä voisi tarkoittaa poliittisten linjausten ja päätösten avaamista kansalaisille, uusien kysymysten nostamista esiin, vaihtoehtoisten visioiden rakentamista, hegemonisten puhetapojen haastamista ja vallan tekemistä näkyväksi. Sen sijaan, että sanomalehdissä kyseenalaistamatta toistetaan ja uusinnetaan poliittista kieltä ja valtaapitävien strategioita, tulisi nostaa esiin vaihtoehtoisia tapoja ajatella ja toimia sekä tukea moniäänisyyden toteutumista lehden sivuilla. Toimittajan työssä se tarkoittaa erityistä herkkyyttä ja kriittistä näkökulmaa suhteessa käytettyyn kieleen. Sanomalehden tulisi julkisen pedagogiikan harjoittajana tuntea

vastuuta jakamastaan tiedosta ja pohtia myös jakamansa tiedon seurauksia (vrt. Giroux 2010, 495).

Julkinen pedagogiikka ei tulkintani mukaan tarkoita staattista tilaa tai yleisön alisteista asemaa suhteessa tiedon välittäjänä toimivaan lehteen. Julkisen pedagogina toimiessaan lehden tulisi tukea ja fasilitoida oppimista ja kasvua kansalaisuuteen sekä tarjota monialaista tietoa, jonka varassa kansalaisten on mahdollista muodostaa ymmärrystä maailmasta ja yhteiskunnasta, osallistua ja tehdä päätöksiä. Ridell (2000) toteaa, että journalismissa on kyse julkisesta kysymisen oikeudesta, jonka avulla haastetaan valtaapitävät tahot mukaan julkiseen keskusteluun. Haastavilla kysymyksillä voi tehdä eturistiriidat ja valtasuhteet näkyviksi. Samalla journalistinen toiminta näyttäytyy julkison kannalta tasapuolisempana ja reilumpana kuin valtaapitävien tuottamia faktoja näennäisen neutraalisti ja ilmoitusluonteisesti toisteleva uutisoinnin tapa. (Ridell 2000, 153.)

Julkinen pedagogiikka sisältää ajatuksen yhteisöllisyydestä, osallistumisesta ja osallisuudesta, toisin sanoen aktiivisesta ja aktiivoivasta kansalaisuudesta. Hyvään kansalaisuuteen kuuluu kansalaisosallistumisen lisäksi myös julkinen keskustelu (Benn 2000). Lukijoiden näkeminen aktiivisina julkisoina ja tiedontuottajina sekä sanomalehden julkisen tilan tarjoaminen eri asioiden ympärille rakentuville julkisille voi osaltaan edistää Habermasin ideaalisen julkisuusmallin mukaista keskustelevaa julkisuutta. Habermas itse epäili viestintän kykyä pitää yllä julkista keskustelua. Pietilän mukaan diskursiivisen julkisokäsityksen näkökulmasta tulisi tarkastella sitä, miten viestimet toimivat suhteessa julkisoihin ja julkisot suhteessa viestimiin sekä selvittää niitä edellytyksiä, joiden vallitessa viestimet voisivat olla tasapuolinen resurssi erilaisille julkisoihin. (Pietilä 1999, 4–11.) Julkisen pedagogiikan käsite tarjoaa näkökulman, jonka kautta lehdistön ja julkisoiden välisen suhteen rakentumista voidaan tarkastella kasvatuksellisesta näkökulmasta.

Ajatus julkisesta pedagogiikasta on lähellä julkisen sosiologian käsitettä. Julkisella sosiologialla tarkoitetaan kansalaisyhteiskunnassa tapahtuvaa transformatiivista, muutokseen tähtäävää tutkimuksellista ja opinnollista toimintaa, joka tulee erottaa

valtion tai talouselämän palvelemisesta (Suoranta 2008). Burawoy näkee julkisen keskusteleavan sosiologian koostuvan neljästä erilaisesta mutta toisistaan riippuvasta tiedon tyyppistä ja sosiologian toteuttamisen tavasta. Nämä ovat professionaalinen, kriittinen, päätöksentekoa palveleva ja julkinen. Erilaiset julkisen sosiologian muodot heijastelevat erilaisia yleisöjä ja yleisön puhuttelemisen tapoja. Julkinen sosiologia tuo sosiologian keskusteluyhteyteen näiden erilaisten yleisöjen kanssa. Yleisöt puolestaan koostuvat ihmisistä, jotka ovat itsekin toimijoita käynnissä olevassa keskustelussa. (Burawoy 2006, 259, 262.) Burawoy'n jaottelua voi soveltaa myös julkiseen pedagogiikkaan. Sanomalehden julkisessa tilassa eri alojen asiantuntijoiden näkemysten, päätöksentekoa palvelevan monialaisen tiedon, kriittisen asioiden ja esitysten arvioinnin sekä julkisen avoimuuden tulisi kohdata. Näin voitaisiin saattaa entistä paremmin kosketuksiin empiiristä maailmaa kuvaavat teoriat, päätöksentekoa palveleva konkreettinen, käytännöllinen ja hyödynnettävä tieto, yleisöjen kanssa käytävä dialogi, konsensuskeeseen pyrkiminen sekä kriittinen arviointi, normatiivisuus ja eettiset näkökulmat. (Mt. 2006, 272–273.)

Yksittäisen sanomalehden tarkastelu julkisen pedagogiikan näkökulmasta herättää myös kysymyksiä. Miten julkisena kasvattajana toimiminen onnistuu kaupallisen mediakonsernin omistuksessa olevalta sanomalehdeltä? Voidaanko autonomiselle lehdelle asettaa kasvattajan tehtävää? Media joutuu toimimaan vahvasti markkinavoimien ja valtiovallan myötäilijänä ja niiden ohjaamana. Media voidaan nähdä instituutioksi, jossa valta on omistajilla, toimittajilla, mainostajilla, ilmoittajilla sekä myös yleisöllä. (Nieminen & Nordenstreng 2012, 320–321.) Sanomalehti joutuu toimimaan kiristyvässä kilpailutilanteessa ja vastaamaan monenlaisiin odotuksiin. Kehitys on kulkenut kohti kansalaisjournalismia, jossa lukijat otetaan mukaan lehden tekemiseen jo juttujen ideointivaiheessa (Lehtonen & Ruusunoksa 2006, 227–228). Julkinen pedagogiikka voisi olla työkalu ja seuraava askel, jonka avulla voidaan ponnistella kohti Habermasin kuvailemaa julkisuuden ideaalia. Markkinavoimat eivät saa olla este hyvän journalistisen tavan toteuttamiselle ja luotettavana tiedonvälit-

täjänä pidetyn sanomalehden toiminnalle. Julkinen pedagogiikka lähtee kansalaisten tarpeista ja on siten kansalaisten huomioon ottamista. Eikö se ole laadukkaan ja kansalaista palvelevan printtimedian etu vallitsevassa mediakentän kilpailutilanteessa?

Medialla ja journalismilla osana sitä on väistämättä vaikutusvaltaa ihmisiin. Journalismia voidaan laajasti ymmärrettyä tarkastella myös kasvattavana toimintana. Kyse onkin käsitykseni mukaan ennen kaikkea siitä, miten toimitukset näkevät yleisön ja oman roolinsa suhteessa yleisöön kasvatuksellisesta näkökulmasta. Tällöin lähestymme kysymystä journalismiin ja julkiseen pedagogiikkaan sisältyvästä oppimiskäsityksestä. Julkinen pedagogiikka voi, kuten todettua, tarkoittaa behavioristista ja manipulatiivista tiedon siirtoa, jolloin yleisön tehtävä on olla passiivinen annetun tiedon vastaanottaja. Julkisen pedagogiikan näkeminen kielen merkityksen tunnistamisena sosiaalisen todellisuuden ja samalla myös oppimiskokemuksen rakentumisessa kiinnittyy sosiokonstruktiiviseen oppimiskäsitykseen. Tämä tarkoittaa sen tunnistamista, että tieto rakentuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja asioiden merkityksistä neuvotellen. (Lindblom-Ylänne & Nevgi 2009, 229–232.) Journalistisessa työssä tällainen oppimiskäsitys voisi merkitä vallitsevien ideologioiden haastamista, erilaisten diskurssien vuoropuhelua, kansalaisten todellisuudesta lähtevää uutisointia, erilaisten julkisoiden pääsyä sanomalehden julkiseen tilaan ja aktiivisen kansalaisuuden tukemista.

Nyky päivän ihmiset ovat oppineet digitaalisen ja audiovisuaalisen median myötä nopeatahtiseen informaation kuluttamiseen. Digitaaliset vuorovaikutteiset foorumit ovat tarjonneet uudenlaisia mahdollisuuksia paitsi ajantasaiseen tiedon vaihtamiseen myös osallistumiseen. Vuorovaikutteisten sähköisten foorumien kääntöpuolena kuitenkin on, että samalla ne ohjaavat käyttäjänsä teknisten järjestelmien ja runsaan mainonnan keinoin. Informaatiota tulee jatkuvasti pieninä, yksinkertaistettuina ja valmiiksi pureskeltuina palasina. Median käyttämä kieli pyrkii yksinkertaistuksiin ja homogeenisuuteen, jolloin se samalla myös ehkäisee kriittistä ajattelua ja erilaisten näkökulmien esiin tulemistä. (Giroux

2012, 105, 113.) Suomessa printtimedian asema on sähköisen median kasvusta huolimatta pysynyt yllättävän vakaana (KMT 2014). Luotettu sanomalehdistö toimii edelleen merkittävänä tiedonvälittäjänä. Tästä syystä ja sanomalehden mahdollisuudet laajalaisena asioiden taustoittajana tunnistaen olen tutkimuksessani keskittynyt nimenomaan sanomalehden tarkasteluun julkisen pedagogiikan näkökulmasta.

Tiedostan, että julkisen pedagogiikan käsite on vielä jäsentymätön ja omatkin tulkintani ovat vasta yrityksiä ymmärtää sitä, mitä julkisen, kriittisen ja pedagogisen kohtaaminen sanomalehden julkisessa tilassa voisi parhaimmillaan olla. Uskon, että poikkitieteellisellä tutkimuksella voidaan tulevaisuudessa jänitevoittaa julkisen pedagogiikan käsitettä ja ilmiötä sekä tarjota uudenlaisia toimintaan suuntautuvia aloitteita julkisen sosiologian hengessä.

Minna Hauhia
KT, koulutusvastaava
Aikuiskoulutusosasto
Sastamalan
koulutuskuntayhtymä

LÄHTEET

- Benn, R. (2000). The genesis of active citizenship in the learning society. *Studies in the Education of Adults* 32(2), 241–156.
- Bourdieu, P. (1985). *Sosiologian kysymyksiä*. Suom. J. P. Roos. Tampere: Vastapaino.
- Bourdieu, P. (2005). The Political Field, the Social Science Field, and the Journalistic Field. Teoksessa R. Benson ja E. Neveu (toim.) *Bourdieu and the Journalistic Field*. Cambridge: Polity Press, 29–47.
- Burawoy, M. (2006). Julkisen sosiologian puolustus. Suom. U. Kovala. *Sosiologia* 43(4), 259–286.
- Carey, J. W. (2010). Lehdistö ja julkinen keskustelu. Teoksessa V. Pietilä ja julkisuuspiiri (toim.) *Julkisot, yleisöt ja media: suomennoksia ja kirjoituksia julkisista vuorovaikutus- ja toimintamuodoista*. Tampere: Tampere University Press, 177–194.
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis. The Critical Study of Language*. London: Longman.
- Foucault, M. (2005). *Tiedon arkeologia*. Suom. T. Kilpeläinen. Tampere: Vastapaino.
- Giroux, H.A. (2010). Neoliberalism as Public Pedagogy. Teoksessa J.A. Sandlin, B.D. Schultz & J. Burdick (toim.) *Handbook of Public Pedagogy. Education and Learning Beyond Schooling*. New York: Routledge, 486–499.
- Giroux, H.A. (2012). *Education and the Crisis of Public Values. Challenging the Assault on Teachers, Students, & Public Education*. New York: Peter Lang.
- Habermas, J. (2004). *Julkisuuden rakennemuutos. Tutkimus yhdestä kansalaisyhteiskunnan kategoriasta*. Suom. V. Pietilä. Tampere: Vastapaino.
- Hallitusohjelma (2007). Pääministeri Matti Vanhasen II kauden hallitusohjelma 19.4.2007. <http://valtioneuvosto.fi/tietoarkisto/aiemmathallitukset/vanhanenII/hallitusohjelma/pdf/hallitusohjelm-painoversio-040507.pdf> [luettu 12.7.2013]
- Hänninen, V. (1994). Ei toimijaa ilman tarinaa. Teoksessa K. Weckroth & M. Tolkki-Nikkinen (toim.) *Jos A niin...* Tampere: Vastapaino, 167–179.
- Hänninen, V. (1999). *Sisäinen tarina, elämä ja muutos*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Jokinen, A. & Juhila, K. (1993). Valtasuhteiden analysoiminen. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere: Vastapaino, 75–107.
- Julkisen sanan neuvosto. (2015). Journalistin ohjeet ja liite. http://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/ [luettu 26.8.2015]
- KMT. (2014). Kansallinen mediatutkimus. http://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2015/04/KMT_2014_lukijamaarat1.pdf [luettu 28.8.2015]
- Koivunen, A. & Lehtonen, M. (2005). ”Joskus on kiva olla vähemmän aikuinen”. Kulttuurisen määrittelyvallan siirtymät ja julkisen puhuttelun areenat. *Tiedotustutkimus* 28(2), 4–27.

- Lehtisalo, L. & Raivola, R. (1999). *Koulutus ja koulutuspolitiikka 2000-luvulle*. Porvoo: WSOY.
- Lindblom-Yläne, S. & Nevgi, A. (2009). *Yliopisto-opettajan käsikirja*. Helsinki: WSOY.
- Nieminen, H. & Nordenstreng, K. (2012). Sääntely ja viestintäpolitiikka. Teoksessa K. Nordenstreng & O.A. Wiio (toim.) *Suomen mediamaisema. 3. täysin uudistettu laitos*. Tampere: Vastapaino, 312–333.
- Pietilä, K. & Sondermann, K. (1994). *Sanomalehden yhteiskunta*. Tampere: Vastapaino.
- Pietilä, V. (1999). Julkiso ja yleisö. *Tiedotustutkimus* 22(3), 4–13.
- Pietilä, V. & Ridell, S. (1998). Julkea ehdotus ja vähän muutakin. *Tiedotustutkimus* 21(1), 95.
- Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. (2009). *Kurssi kohti diskursssia*. Tampere: Vastapaino.
- Price, V. (1992). *Public opinion. Communication concepts 4*. Newbury Park: Sage.
- Raivio, K. (2007). *Suomen yliopistojen kestävä rahoitus pohja*. EVA-analyysi. No 1. 14.5.2007 http://www.eva.fi/wpcontent/uploads/files/1973_EVA_Analyysi_no_1.pdf. Luettu 23.9.2009.
- Rantala, L. & Ripatti-Torniainen, L. (2013). Julkinen pedagogiikka. Käsitteenmäärittelyä ja ilmiökentän hahmottamista. *Kasvatus* 44(1), 7–16.
- Ridell, S. (2000). Ei journalismi ole tärkeää, julkisuus on. Teoksessa E. Noppari & S. Torkkola (toim.) *Journalismikritiikin vuosikirja 2000. Journalismin tietoyksikkö*. *Tiedotustutkimus* 23(1), 144 – 154.
- Ridell, S. (2006). Yleisö. Elämää mediayhteiskunnan normaalina jäsenenä. Teoksessa S. Ridell, P. Väliaho & T. Sihvonen (toim.) *Mediaa käsittämässä*. Tampere: Vastapaino, 233–257.
- Ripatti-Torniainen, L. (2013). *Ihminen julkisessa maailmassa. Näkökulmia julkista toimijaa ja julkison muodostumista koskeviin käsityksiin*. Jyväskylä Studies in Humanities 201. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Ripatti-Torniainen, L. & Hujanen, J. (2012). Julkisojen keskustelu. Julkisen keskustelun muodostuminen ja dynamiikka Helsingin ja Sipoon rajakiistan alkuvaiheessa. *Politiikka* 54(3), 188–204.
- Ross, K. & Nightingale, V. (2003). *Media and Audiences. New Perspectives*. Maidenhead: Open University Press.
- Sandlin, J.A., Schultz, B.D & Burdick, J. (2010). Understanding, Mapping and Exploring the Terrain of Public Pedagogy. Teoksessa J.A. Sandlin, B.D. Schultz & J. Burdick (toim.) *Handbook of Public Pedagogy. Education and Learning Beyond Schooling*. New York: Routledge, 1–6.
- Seppänen, J. & Välvirronen, E. (2012). *Mediayhteiskunta*. Tampere: Vastapaino.
- Sumiala, J. (2010). *Median rituaalit. Johdatus media-antropologiaan*. Tampere: Vastapaino.
- Suoranta, J. (2006). Aikuisten mediatajun jäljillä. *Aikuiskasvatus* 26(3), 182–187.
- Suoranta, J. (2007). Kriittinen työläiskasvatus. Teoksessa T. Aittola, J. Eskola & J. Suoranta (toim.) *Kriittisen pedagogiikan kysymyksiä*. Tampere: Tampereen yliopiston kasvatustieteiden laitos. 167–219.
- Suoranta, J. (2008). Markkinavoimat vastaan kasvatusvoimat. Teoksessa J. Ojajarvi & L. Steinby (toim.) *Minä ja markkinavoimat. Yksilö, kulttuuri ja yhteiskunta uusliberalismin valtakaudella*. Helsinki: Avain, 67–109.
- Susen, S. (2011). Critical Notes on Habermas's Theory of the Public Sphere. *Sociological Analysis* 5(1), 37–62.
- Warner, M. (2002). *Publics and Counterpublics*. New York: Zone Books.